

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน อัตราการเพิ่มของประชากรเป็นไปอย่างรวดเร็ว เป็นผลสะท้อนต่อการเพิ่มขึ้นของประชากรของโลก และส่วนต่างๆของประเทศ ก่อให้เกิดชุมชนแออัด แหล่งอาชญากรรม ปัญหาสังคม ตามส่วนต่างๆของโลก และภูมิภาคของประเทศไทย เฉพาะประเทศมีแหล่งชุมชนแออัด แหล่งอาชญากรรม ปัญหาสังคม และแหล่งมิจฉาชีพ ลักษณะดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิต และรัฐบาล ผู้นำชุมชน สังคมพยายามหาวิธีการจะป้องกันบรรเทาและให้เกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกัน

สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ผู้คนในสังคมมีการเบี่ยงเบนความสัมพันธ์ไปจากเดิม และสถาบันทางสังคมก็ทำหน้าที่ไม่ครบสมบูรณ์ สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้เกิดปัญหาสังคม ปัญหาสังคมไทยมีอยู่มากมาย ปัญหาความเสื่อมทางจิตใจและศีลธรรม ในสภาพสังคมที่มีความวุ่นวายในปัจจุบันส่งผลให้มนุษย์มีความเห็นแก่ตัวมากขึ้น สังคมยุ่งเหยิงมากขึ้น ดังจะเห็นได้ในปัจจุบันสังคมที่เจริญ ก็มีปัญหาสังคมอีกอย่าง และทั้งคนด้อยพัฒนาที่มีปัญหาสังคมอีกอย่าง เช่น สังคมเจริญด้านวัตถุ มีการชิงดีชิงเด่น ด้านวัตถุ เป็นคนเห็นแก่ตัว เป็นต้น ด้านการด้อยพัฒนา เช่น ความยากจนการดิ้นรนเพื่อชีวิตให้อยู่รอด ลักษณะสังคมด้อยพัฒนาส่วนมากจะไม่มี การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมวิบัติในที่สุด หากเราไม่ช่วยกันเร่งปลูกฝัง ศีลธรรมรวมไปถึง ค่านิยมให้แก่คนในสังคม ศีลธรรมจึงเป็นเสมือนสิ่งที่หาได้ยากในสังคมทุกที่ เมื่อตัวศีลธรรมหมดไปแล้ว แม้กฎหมายที่ออกมาจะดีแค่ไหนก็ตาม

ครอบครัวใหญ่หลักฐานมั่นคงก็เปลี่ยนแปลงสภาพเป็นครอบครัว แบบครอบครัวเดี่ยว ซึ่งสมาชิกในครอบครัวประกอบด้วย สามี ภรรยา และบุตร การอบรมเลี้ยงดูบุตร หรือชีวิตความเป็นอยู่ในครอบครัวต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดทั้งต้องประกอบอาชีพนอกบ้านทั้งสามีและภรรยา ทำให้ความแตกแยกด้านอารมณ์ ก่อให้เกิดการทะเลาะวิวาท มองกันในแง่ผิด คิดในแง่ร้ายต่างฝ่ายก็มี ความคิดเห็นไม่ตรงกันเกิดความวุ่นวาย ภาเรดังกล่าวเป็นเหตุให้เกิดความไม่มั่นคงเกิดขึ้น

ครอบครัวที่มีคุณภาพต้องมาจากความสามารถของคู่สมรสที่ต้องรู้จักที่จะวางแผนชีวิต ครอบครัว รู้จักวางแผนครอบครัวและรู้จักการแก้ไขปัญหาชีวิตครอบครัวที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งในแต่ละเรื่องความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม เป็นอีกปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ใช่เรื่องไกลตัวแต่อยู่ใกล้ๆตัวเราเอง โดยเริ่มมาจากสังคมขนาดเล็ก จุดเริ่มต้นมาจากพื้นฐานครอบครัว^๑ สูโรงเรียนจากโรงเรียนสู่สถาบันการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย แต่ละสังคมอาจมีปัญหาไม่เหมือนกันเพราะพื้นฐานแตกต่างกัน

การถ่ายทอด ภาระงาน ไม่รู้จักประมาณตัว มุ่งจะเป็นไปตามค่านิยมของสังคม มุ่งความสะดวกสบาย ความหรูหราฟุ่มเฟือย ขาดคุณธรรมเรื่องสันโดษ ความพอเพียง โดยเฉพาะผู้ที่ยากจน ส่วนผู้ที่มั่งมี ความฟุ่มเฟือยจึงเป็นการใช้จ่ายเงินในทางที่ไม่เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และสังคมค่านิยมที่ชอบความฟุ่มเฟือย ขาดปัญญา พิจารณาความเหมาะสม ถูกผิดประโยชน์ ไร้ประโยชน์และความคุ้มค่า ภาวะและฐานะของตน เป็นต้น

กระแสและสื่อในสังคมมีผลโดยตรงต่อค่านิยมในวัยรุ่น การสร้างแรงจูงใจด้วยสื่อที่เน้นความทันสมัยด้วยความฟุ่มเฟือย ค่านิยมที่แสดงความสำเร็จจากการมีเงินทองเครื่องประดับในตัวเองมากกว่าการตั้งใจทำงานและคุณค่าในตัวของคน จะทำให้ครอบครัวและเด็กวัยรุ่นต้องมีความเครียดที่จะต้านทานกระแสเหล่านี้ แต่ครอบครัวยังคงเป็นภูมิคุ้มกันเด็กจากกระแสเหล่านี้ หากพ่อแม่เข้าใจ และสามารถพูดคุยกับลูกวัยรุ่นได้ และได้ดูแลลูกในเรื่องการใช้เงินรู้จักความสันโดษจะสร้างความมั่นคงในครอบครัว

จะเห็นได้ว่าในยุคปัจจุบันนี้ มนุษย์ส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับการหาเลี้ยงชีพหรือเรื่องเศรษฐกิจกันมาก จนลืมที่จะใส่ใจในการดำเนินชีวิตของตนเองให้ดำเนินชีวิตไปด้วยความถูกต้อง ดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา เพราะหลักธรรมของพระพุทธศาสนาเป็นหลักศีลธรรม เป็นสิ่งที่มีความจริงตามธรรมชาติ เช่น มีเกิดก็มีดับไป เกิดเท่าไรตายเท่านั้น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เป็นต้น การใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในเพศฆราวาสควรเริ่มต้นที่การมีศีล ๕ ไว้ประจําใจเป็นอย่างน้อย^๒ ทางด้านศาสนามีหลักพุทธธรรม กุลจริยวัตรธรรม ควรจะนำมาปรับใช้กับ

^๑ เจนจิราภรณ์ นามโคตร, (๑๘ ต.ค. ๒๕๕๕), วิชาสุศึกษาและพลศึกษา ม.๓ เทอม ๑, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/ann5481136701/bth-thi3chiwit-laea-khrxbkhrw-suksa/4-1bthbath-hnathi-khxng-sthaban-khrxbkhrw>, [๒๑ มกราคม ๒๕๕๘].

^๒ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), ธรรมะกับการทำงาน, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๐), หน้า ๑๕.

สังคมไทยโดยเฉพาะเขตอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ ทั้งนี้เพื่อจะขจัดปัญหานี้ให้หมดไป การดำเนินชีวิตในแหล่งเช่นนี้ เป็นไปไม่ราบรื่น ก่อให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิต และความไม่มั่นคงของครอบครัว

ผู้วิจัยเห็นว่า ในการประพฤติปฏิบัติในการใช้ชีวิตประจำวัน ต้องอยู่ในภาวะที่มีความสมดุลกันทุกด้านจึงจะพบกับความสุขโดยแท้จริง ซึ่งจะขอยกตัวอย่างหลักพุทธธรรมบางหลักให้เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติให้มีการครองตนอย่างสมบูรณ์หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา เป็นคำสอนที่มุ่งยกระดับจิตใจของคนให้สูงขึ้น ให้เป็นผู้ประพฤติดีงาม มีจิตใจเข้มแข็งต่อการคิด ประพฤติดี เป็นหลักของความเป็นจริงที่เมื่อนำมาปฏิบัติแล้วจะทำให้สามารถบรรลุถึงเป้าหมายสูงสุดของชีวิต หรือทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ในการใช้ชีวิตคู่ครองเรือน สามภรรยา หรือผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว จะต้องปฏิบัติตามหลักกกุลจิรัฏฐิติธรรม วงศ์ตระกูลจึงจะเจริญดำรงคงอยู่ มีเสถียรภาพยืนนาน ตรงข้ามกับครอบครัวไม่เชื่อและไม่ปฏิบัติตาม จะก่อให้เกิดความหายนะต่อวงศ์ตระกูล หรือจะมีอันเป็นไปในทางที่ดี มีความเสื่อมตั้งอยู่ไม่ได้นาน ทั้งนี้เพราะหลักกกุลจิรัฏฐิติธรรม^๓ ซึ่งเกี่ยวกับรู้จักจัดหาของสุญหาให้ได้คืนมา^๔ มีใช้ชอบปรับปรุงของเก่าให้ดีขึ้น รู้ประมาณหรือความสันโดษในการดำเนินชีวิต และตั้งผู้มีศีลเป็นผู้นำ ดังนี้ จึงมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาหลักกกุลจิรัฏฐิติธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาการดำเนินชีวิตตามหลักกกุลจิรัฏฐิติธรรมของพุทธศาสนิกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาวิเคราะห์หลักกกุลจิรัฏฐิติธรรม ๔ ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ต้องการทราบหลักกกุลจิรัฏฐิติธรรม ที่ใช้ในพระพุทธศาสนาเถรวาทว่าเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ต้องการทราบการดำเนินชีวิตตามหลักกกุลจิรัฏฐิติธรรมของพุทธศาสนิกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญว่าเป็นอย่างไร

^๓ ๑. จตุกก (ไทย) ๒๑/๒๕๘/๓๓๓.

^๔ Tuartee, (๑๑ ก.ย. ๒๕๕๔), กุลจิรัฏฐิติธรรม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: http://tuartee.blogspot.com/2011/08/4_8056.html, [๒ มกราคม ๒๕๕๘].

๑.๓.๓ ต้องการทราบผลการวิเคราะห์หลักคุณจริยธรรม ๔ ที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของพุทธศาสนิกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญว่าเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นชาวพุทธศาสนิกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน ๓๐ รูป/คน

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา เนื้อหาที่ศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาหลักคุณจริยธรรม ๔ ที่ปรากฏในพระไตรปิฎก เอกสารงานวิจัย ตำรา และงานเรื่องอื่นๆ ที่ถูกนำมาใช้หรือเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตของชาวอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ ประกอบด้วย

- ๑) วัฏฏคเวสนา ของหายหมดไป รู้จักหามาไว้
- ๒) ชินณปฏิสังขรณา ของเก่าของชำรุด รู้จักบูรณะซ่อมแซม
- ๓) ปริมิตปานโกชนา รู้จักประมาณในการกิน การใช้
- ๔) อธิปัจจสีลวันตสถาปนาตั้งหญิงหรือชายมีศีลธรรมเป็นผู้นำ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่ กำหนดพื้นที่การวิจัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ และศึกษาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

๑.๕ วิธีดำเนินการวิจัย

๑.๕.๑ วิธีการศึกษาค้นคว้า

- ๑) ศึกษาจากเอกสารชั้นปฐมภูมิ (Primary source) คือ พระไตรปิฎกที่เกี่ยวกับหลักคุณจริยธรรม
- ๒) ศึกษาจากเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary source) ได้แก่ ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร วรรณคดี ฎีกา อนุฎีกา และเอกสารธรรมเกี่ยวกับหลักคุณจริยธรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๕.๒ วิธีการรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูล

- ๑) สัมภาษณ์บุคคลเป้าหมาย ๓๐ รูป/คน คือ มีพระ ๑๐ รูปและฆราวาส ๒๐ คน ซึ่งเป็นบุคคลตัวอย่างที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ปฏิบัติตามหลักคุณจริยธรรม เป็นที่เคารพนับถือและเข้าใจทำตนให้เป็นแบบอย่างในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ
- ๒) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะนำเอาข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมศึกษามาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปเนื้อหาวิจัย พร้อมทั้งเรียบเรียงความคิดเห็นของผู้วิจัย โดยมุ่งเน้นให้ตรงตามลำดับ วัตถุประสงค์ และปัญหาที่ต้องการทราบ

๓) การสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยได้สรุปและข้อเสนอแนะในรูปแบบพร้อมทั้งรูปแบบพรรณนา อธิบายประกอบ (Description)

๔) รวบรวมเรียบเรียง วิเคราะห์แล้วจัดทำเป็นรูปแบบเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและมหาวิทยาลัยตามระเบียบ

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

๑.๖.๑ เอกสารทั่วไป

เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ ได้กล่าวว่า หลักธรรมที่เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต ศาสนาแต่ละศาสนามีจุดมุ่งหมายสูงสุดแตกต่างกัน เช่น พระพุทธศาสนามีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การเข้าถึงพระนิพพาน ศาสนาคริสต์มีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การเข้าถึงพระเป็นเจ้า เป็นต้น แต่ทุกศาสนามุ่งสอนให้คนทำความดี ไม่กระทำความชั่ว ซึ่งถือเป็นจริยธรรมพื้นฐานในการดำเนินชีวิต

๑) การพึ่งพาตนเอง เป็นหลักธรรมขั้นพื้นฐานที่ทุกคนควรยึดถือปฏิบัติ เพราะคนเราทุกคนเมื่อเกิดมาแล้ว ควรต้องช่วยเหลือตนเองโดยไม่พึ่งพาคนอื่นไปเสียหมด เพราะถ้าหากเราสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง เราก็เกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่ทำ

๒) ความกตัญญูกตเวที เป็นหลักธรรมที่เป็นลักษณะของคนดี เพราะคนดีนั้นต้องรู้จักสำนึกในบุญคุณของผู้อื่นที่มีต่อตนเอง และเมื่อสำนึกในบุญคุณแล้วต้องรู้จักตอบแทนพระคุณของผู้นั้นด้วย เช่น พ่อแม่เป็นผู้มีพระคุณต่อเรา เราจึงต้องตอบแทนพระคุณของท่าน เป็นต้น ผู้ที่มีความกตัญญูกตเวทีย่อมได้รับการยกย่องสรรเสริญจากผู้พบเห็น

๓) ความมีระเบียบวินัย เป็นหลักธรรมที่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะระเบียบวินัยเป็นความสามารถในการปฏิบัติตนตามกฎหมาย

๔) ความเป็นผู้มีวัฒนธรรมและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมประเพณีไทย เป็นสิ่งที่แสดงถึงลักษณะความเป็นไทย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติที่ไม่เหมือนกับชาติอื่น เป็นต้น เราในฐานะที่เป็นคนไทยจึงควรช่วยกันรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยที่ดีงาม เช่น วัฒนธรรมในการแสดงความเคารพ วัฒนธรรมในการแสดงความนับถือผู้อาวุโส รวมทั้งการเข้าร่วมกิจกรรมประเพณีต่าง ๆ^๕

สุรพล ไกรสรารุณ ได้กล่าวถึงธรรม คือ คำสอนที่แสดงถึงหลักความจริงของธรรมชาติ ซึ่งดำเนินไปตามกฎธรรมชาติ เป็นกฎอันเฉียบขาด ไม่ขึ้นกับใคร ไม่สามารถต่อรองได้ ไม่เปลี่ยนแปลง

^๕ เอกรินทร์ สีมหาศาล และคณะ, สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมป.๓, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๕๒), หน้า ๔๘.

ไปตามยุคสมัย เป็นสิ่งที่มีอยู่แล้วในธรรมชาติพระพุทธเจ้าเป็นเพียงผู้ค้นพบแล้วนำมาเปิดเผย ในเรื่องของ "ธรรม" จึงใช้คำว่า แสดง กล่าวคือ แสดงไปตามที่มีอยู่จริงและเป็นอยู่จริง^๖

เอกชัย จุละจาริตต์ ได้กล่าวว่าถ้าปล่อยให้คุณธรรมลดลงเรื่อย ๆ อีกไม่นานนักประเทศไทยอาจเข้าถึงภาวะวิกฤติทางคุณธรรม เมื่อถึงภาวะเช่นนั้นแล้ว จะแก้ไขได้ยากการสร้างคุณธรรมทางเศรษฐกิจนั้นเป็นเรื่องที่ทำได้ง่ายกว่าการสร้างคุณธรรมทางคุณธรรม ดังจะเห็นได้จากภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ฟื้นตัวแล้ว แต่ภาวะคุณธรรมกลับทรุดลงเรื่อย ๆ ถ้าประเทศไทยมีผู้บริหารและประชาชนส่วนใหญ่เป็นคนคิดดีทำดีหรือมีและใช้ความรู้คุณธรรมในการปฏิบัติงานและดำเนินชีวิตชาติบ้านเมืองย่อมมีความเจริญ มีความผาสุก และมีความมั่นคงพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเตือนว่าอย่าประมาทให้คิดดีทำดีอย่างรอบคอบ ถูกต้องตามหลักวิชาการและคุณธรรมก็เพื่อสร้างคุณธรรมทางวัตถุและคุณธรรมควบคู่กันไป^๗

ปรีชา บุญศรีตัน ได้กล่าวว่าพุทธธรรมนั้นกำเนิดขึ้นโดยที่เจ้าชายสิทธัตถะ เสด็จออกบรรพชาอย่างพวกสมณะที่มีอยู่แล้วในสมัยนั้น ด้วยเล็งเห็นว่าเป็นแนวทางที่พออาศัยทำความเพียรเพื่อให้บรรลุความพ้นทุกข์ได้จึงได้เสด็จจาริกไปศึกษาหาความรู้เท่าที่พวกนักบวชสมัยนั้นจะรู้และปฏิบัติกัน ทรงศึกษาทั้งวิธีการแบบโยคะ ทรงบำเพ็ญสมาธิจนได้ฌานสมาบัติ ถึงอุปสมบัติขั้นสูงสุดเป็นต้น^๘

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) กล่าวว่าไว้ว่าถ้าเป็นคนที่มีหลัก รู้หลักพระศาสนาดีแล้วก็ยืนอยู่กับหลัก เหตุการณ์ เรื่องราวอะไรต่าง ๆ ผ่านมา ถ้าเรายืนอยู่กับหลักแล้วเราไม่หวั่นไหวเรามองเห็นแล้วสิ่งนั้นก็ผ่านไปยิ่งกว่านั้นเมื่อเรามีหลักแล้วเราจะสามารถวินิจฉัยได้ด้วยซ้ำไปว่าสิ่งที่เกิดขึ้นหรือการกระทำทุกอย่างที่เกิดขึ้น ถูกต้องหรือไม่ แทนที่จะต้องฟังทางโน้นทีทางนี้ที ซึ่งอาจทำให้หวั่นไหวไป ถ้าหากว่าดำรงไม่ดี ดีไม่ดีก็จะหล่นไปจากพระพุทธศาสนาเลย ถ้าเป็นคนที่มีหลักแล้วก็ไม่ต้องเป็นห่วง อยู่ได้ตลอดเวลา เวลานี้จะต้องให้คนสนใจเรื่องหลักพระพุทธานุสาสนาให้มากแล้วก็อยู่กับหลักให้ได้ อย่างที่พูดบ่อย ๆ ว่า อย่าเอาพระศาสนาไปแขวนไว้กับบุคคล บุคคลมีอันเป็นไปอะไรไปพระศาสนาของเราก็ร่วงหล่นไปด้วย^๙

^๖ สุรพล ไกรสรารุณ, **หลักธรรมพื้นฐานที่ชาวพุทธพึงรู้**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒.

^๗ เอกชัย จุละจาริตต์, **วิธีบริหารความคิดให้คิดดีทำดีเพื่อสนองพระราชดำริ**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เฟื่องฟ้าพรินติ้ง, ๒๕๔๗), หน้า ๕.

^๘ ปรีชา บุญศรีตัน, **พระพุทธศาสนากับชีวิตประจำวัน**, (เชียงใหม่: สำนักพิมพ์คณะมนุษยศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๕.

^๙ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), **ปฏิบัติธรรมให้ถูกทาง**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สยามไอยราคอฟฟี่, ๒๕๕๑), หน้า ๔๑.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวว่า มนุษย์มีแนวคิดมีความครุ่นคิดพื้นฐานอะไร อย่างน้อยจากแรงบีบคั้นของความต้องการอยู่รอด ทำให้เขาหาทางดิ้นรนแสวงหาเพื่อตัวเอง เขาก็คิดถึงสิ่งที่ได้จะเอา จะได้จะเอา จะได้จะเอา จนกระทั่งความคิดนี้เป็นความเคยชินติดใจเป็นจิตวิสัย เมื่อแสวงหา ได้มา เอาไว้ ก็ไม่รู้จบ ไม่รู้พอ แต่วัตถุสิ่งเสพมีจำกัด แล้วการแย่งชิงเบียดเบียนกันเกิดขึ้น และแพร่ขยายออกไป สังคมมนุษย์จนถึงสิ้นโลก ก็เดือดร้อน บอกว่าไม่มีสันติภาพ ทางแก้คือธรรม^{๑๐}

๑.๖.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แซน พรหมมา ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการดำเนินชีวิตด้วยหลักพุทธธรรมจากวรรณกรรมสี่แผ่นดิน” พบว่า แนวทางการดำเนินชีวิต หมายถึง หลักสำหรับการประพฤติปฏิบัติของมนุษย์ในการดำเนินชีวิตให้ไปสู่วิถีชีวิตที่พบกับความสุขสงบอย่างแท้จริง^{๑๑}

สุพิพรรณ นาท้าว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาหลักพุทธธรรมที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการอบรมเยาวชนจิตอาสาศุภยพัฒนาคุณธรรมปาดงใหญ่วังอ้อจังหวัดอุบลราชธานี” พบว่า การสอนเยาวชนได้รู้จักหลักธรรมคำสอนในเรื่องความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นแบบอย่างการแบ่งปัน การสร้างสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่นด้วยไมตรีจิต สอนให้เยาวชนจิตอาสาต้องมีการยาทในการอยู่ร่วมกันด้วยความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตนพูดจาดี วจีไพเราะ ให้เกียรติผู้อื่นด้วยความจริงใจ เคารพในสิทธิเสรีภาพ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เห็นคุณค่าของคนทุกคน^{๑๒}

ทงค์ ลำประไพ และนารีรัตน์ พลบจิตต์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ปัจเจกชนวิถีในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน” พบว่า การนำหลักธรรมทางศาสนาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตซึ่งได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับปัจเจกชนวิถีตามหลักพระพุทธศาสนา คือ องค์ความรู้เพื่อการศึกษาทำความเข้าใจเกี่ยวกับการบริโภคปัจจัย ๔ ในการดำรงชีพซึ่งเป็นที่สนใจของผู้แสวงหาทางเลือกในการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาว่าตนเองจะมีชีวิตรอด

^{๑๐} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), *ความสุขทุกแห่งทุกมุม*, (นครปฐม:Dhammaintrend, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐๐.

^{๑๑} แซน พรหมมา, “แนวทางการดำเนินชีวิตด้วยหลักพุทธธรรมจากวรรณกรรมสี่แผ่นดิน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๓.

^{๑๒} สุพิพรรณ นาท้าว, “ศึกษาหลักพุทธธรรมที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการอบรมเยาวชนจิตอาสาศุภยพัฒนาคุณธรรมปาดงใหญ่วังอ้อจังหวัดอุบลราชธานี”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), หน้า ๔.

อย่างมีคุณภาพได้แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยเงื่อนไขวิธีตามหลักพระพุทธศาสนาโดยจะพิจารณาในส่วนต่างๆ^{๑๓}

พระสุวรมหาชาติ สุนตจิตโต(กมลรัมย์) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ในชีวิตประจำวัน : กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนผู้ที่เข้าร่วมการปฏิบัติธรรม วัดภักทันทะอาสาฬหาราม จังหวัดชลบุรี” พบว่า หลักธรรมที่เป็นคำสอนเพื่อรู้จักความจริงของชีวิต ตามคติธรรมดาของโลกเพื่อให้ไม่ประมาทหมัวเมา ในโลกและชีวิต รู้จักมอง รู้จักพิจารณา รู้จักวางตัว วางใจต่อความจริงต่างๆ ที่มีอยู่ประจำในโลกและชีวิตของทุกคน ที่ควรศึกษาทำความเข้าใจ และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันตามหลักพุทธธรรมเบื้องต้นที่ว่า คนเกิดจากสิ่งประกอบต่างๆ มารวมกันเข้า ไม่มีตัวตนที่แท้ของตนเอง แม้แต่ส่วนประกอบต่างๆ ก็ไม่มีตัวตนในตัวเองเช่นกัน อาศัยส่วนประกอบส่วนย่อยๆ ลงไปอีกประกอบกันขึ้นความเป็นไปต่างๆ ทั้งหมดนี้เป็นไปตามกระบวนการของธรรมชาติ^{๑๔}

พระครูพิศาลบุญญาภินันท์ อจจาโร(รุกขชาติ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” พบว่า ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ หมายถึง ความสามารถพฤติกรรมแสดงออกส่วนตัวของ เจ้าอาวาสที่จะชักนำ จูงใจ ต่อบุคคลอื่น ผู้ร่วมงาน ในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการกำหนดแนวทางของกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายร่วมกันและการแก้ปัญหา ตลอดจนการส่งเสริมให้มีการพัฒนาของกลุ่ม เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จแห่งองค์กรของคณะสงฆ์^{๑๕}

ศตวรรษ มะละแหม ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เพื่อดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่" พบว่า ใช้กุลจักรวัตรธรรมเป็นหลักดำเนินชีวิตมากที่สุด คือ ปริมิตโกชนา

^{๑๓} ทนงค์ ลำประไพ และนารีรัตน์ พลบจิตต์, “การใช้ปัจจัยเงื่อนไขวิธี ในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๓.

^{๑๔} พระสุวรมหาชาติ สุนตจิตโต (กมลรัมย์), “ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักวิปัสสนากัมมัฏฐานตามแนวสติปัฏฐาน ๔ ในชีวิตประจำวัน : กรณีศึกษาพุทธศาสนิกชนผู้ที่เข้าร่วมการปฏิบัติธรรม วัดภักทันทะอาสาฬหาราม จังหวัดชลบุรี”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๕.

^{๑๕} พระครูพิศาลบุญญาภินันท์ อจจาโร (รุกขชาติ), “ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน ในอำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕), หน้า ๔.

รู้จักประมาณในการกินการใช้ รู้จักประหยัดกินประหยัดใช้ ไม่สุรุ่ยสุร่าย รองลงไปคือเรื่อง
นัฏฐเวสนา รู้จักแสวงหาสิ่งที่หามาไว้ไม่ปล่อยให้สูญหายไป อยู่ในระดับมาก^{๑๖}

สรุป สรุปผลของการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธธรรม หลักพุทธ
ธรรมที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการอบรมเยาวชน การศึกษาประยุกต์ใช้หลักวิปัสสนากัมมัฏฐาน
ตามแนวสติปัฏฐาน ๔ การใช้ปัจเจกขณะวิธีในการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนและศึกษา
ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของพระสังฆาธิการตามความคิดเห็นของพุทธศาสนิกชน การใช้หลักธรรมทาง
พุทธศาสนา เพื่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ดังกล่าวแล้ว

๑.๗ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

กุลจิรัฏฐิติธรรม หมายถึง ธรรมสำหรับดำรงความมั่งคั่งของตระกูลให้ยั่งยืนเหตุที่ทำให้
ตระกูลมั่งคั่งตั้งอยู่ได้นาน ตั้งมั่นอยู่นานไกลทั้งจักไม่เสื่อมสลายก่อนเวลากุลจิรัฏฐิติธรรมมี ๔ อย่าง
คือ

นัฏฐเวสนา คือ ของหายหมดไป รู้จักหามาไว้

ฉันทปฏิบัติสังขรณา คือ ของเก่าชำรุด รู้จักบูรณะซ่อมแซม

ปริมิตปานโกชนา คือ รู้จักประมาณในการกิน การใช้

อธิปัจจสีลวันตสถาปนา คือ ตั้งหญิงหรือชายมีศีลธรรมเป็นแม่บ้านพ่อเรือน

แนวทางการดำเนินชีวิต หมายถึง การดำเนินชีวิตโดยยึดหลักธรรมมาเป็นแนวทางในการ
ประกอบอาชีพ การงานของตน เพื่อการดำรงอยู่ โดยการรู้จักแสวงหาของใหม่มาใช้แทนของเก่าที่
ชำรุดเสียหาย

การดำเนินชีวิตด้วยหลักกุลจิรัฏฐิติธรรม หมายถึง การน้อมนำปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ
ในชีวิตประจำวัน ที่มีความพอใจ ความเพียร ความคิด ความไตร่ตรอง ของหายของหมดรู้จักหามาไว้
แทนให้มั่งคั่ง ของเก่าของชำรุดก็รู้จักบูรณะซ่อมแซมของเก่าชำรุดให้คืนสภาพเดิมพร้อมใช้งานได้
รู้จักประมาณในการอุปโภคบริโภค และรู้จักตั้งผู้มีศีลธรรมเป็นผู้นำ และนำหลักธรรมดังกล่าวทั้งการมี
เสถียรภาพของวงศ์ตระกูล มาประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และให้
ไปสู่ความสุขสงบอย่างแท้จริง

พุทธศาสนิกชน หมายถึง คนที่ยินดีที่จะปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา
เต็มใจที่จะปฏิบัติตามหลักธรรม แต่ในที่นี้ มุ่งศึกษาพุทธศาสนิกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัด
อำนาจเจริญ ซึ่งมีส่วนในการวิจัย

^{๑๖} ศตวรรษ มะละแหม่ม, "การใช้หลักธรรมทางพุทธศาสนา เพื่อการดำเนินชีวิตของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่" วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๕), หน้า ๖๐.

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ทำให้ทราบหลักคุณจริยธรรมในพระพุทธศาสนาเถรวาท

๑.๘.๒ ทำให้ทราบการดำเนินชีวิตตามหลักคุณจริยธรรมของพุทธศาสนิกชนในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

๑.๘.๓ ทำให้ทราบผลการศึกษาวิเคราะห์หลักคุณจริยธรรม ๔ ที่ใช้ในการดำเนินชีวิต
ของพุทธศาสนิกชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ